

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

ROČNÍK XVIII.

č.6 (207)

Pripravil: IVAN GAJDIČIAR st.

V minulom čísle sme začali ďalšiu kapitolu rozprávania a spomienok na známych turzovských remeselníkov, obchodníkov a živnostníkov, ktorí vošli do povedomia svojich súčasníkov a pretrvávajú dodnes. Ich základom je knižná monografia PÁNI MAJSTRI, ktorú vydal náš Spolok v roku 2003. Posledné výtlačky knihy je možné za symbolickú cenu ešte stále získať v Medzinárodnom informačnom centre v Turzovke. Upozorňujeme na túto skutočnosť najmä rodiny, ktoré si ju ešte nezaobstarali, lebo všetky informácie z monografie sa do tejto prílohy nedostanú. Aj preto by si ju mali zaobstarat ešte pred jej úplným vypredaním...

TURZOVSKÍ KOVÁČI A PODKOVÁČI (2)

RUDOLF HRTÁNEK (* 6.1.1894 v Kotešovej † 1.7.1983 v Turzovke)

V mladosti bol džarkom a okúsil, ako chutí „drotársky chlebk“, ved prevandroval veľkú časť územia Nemecka. Po návrate domov sa vyučil kováčskemu remeslu u majstra Šutarika v Dlhom Poli. V remese sa zdokonalil na vojenskej službe v Trenčíne a absolvoval tu vojenský podkovácky kurz. Ako frontový vojak padol do zajatia a bol odsunutý k Odese. Pridelili ho do služby k tamojšiemu veľkostatkárovi na ktorého majetku vykonával všetky potrebné kováčske a podkovácke práce. Pre jeho zručnosť si ho tu veľmi obľúbili a vážili si jeho prácu, čo mu vlastne pomohlo prežiť celý čas zajatia v krajine, tak veľmi vzdialenej od jeho rodiska. Po skončení vojny sa v roku 1919 vrátil domov a otvoril si kováčsku dielňu v Turzovke ústredí, oproti

Kotyrovmu pekárstvu, neskôr ju premiestnil na Vršok, k cestnej odbočke do Dlhej. V tom istom roku sa oženil s Františkou Ševčíkovou, dcérou podomového obchodníka Ignáca Ševčíka. Mali spolu desať detí a pokračovateľom v remese sa stal jeho najmladší syn František (viď foto). Ten bol až do svojho odchodu na dôchodok dôstojným nástupcom tohto chýrneho kováčskeho majstra.

FRANTIŠEK CHRIBÍK (* 1.10.1904 v Turzovke † 31.8.1984)

Rodičia boli roľníci, jeho to však od

malička tiahlo k strojom a veľmi túžil stať sa rušňovodičom. Keď u otca nenašiel pochopenie, uprostred zimy, vo februárových mrazoch ušiel z domu. Jeho túžba ho zaviedla na železničnú stanicu do Vrútok a do tamojších dielni. Tu ho však pre nedostatok predchádzajúceho vzdelania odmietli. Ponúkol sa preto do služby tamojšiemu kováčovi a ten ho prijal za svojho učňa. Na prelome rokov 1924 – 1925 už pracoval ako kováčsky pomocník u majstra Jána Sedláčika v Turčianskom Svätom Martine, neskôr u kováčskeho majstra Pavla Zimku v Turzovke, prezývaného Američan. (viď foto z r. 1924).

V rokoch 1927 – 1928 pracoval ako kováč a zámočník u firmy „Parní cihelna Josefa Bergera v Bohumíně“. Dňa 28.4.1931 preberá na Vojenskej podkováčskej škole v Košiciach vysvedčenie o znalosti v podkúvaní koní a dobytka a je uznávaný za spôsobilého, aby prevádzkovo podkováčku živnosť. V máji 1931 sa oženil s Máriou Šperlingovou, o rok úspešne skladá tovariské skúšky v Orlovej ako kováč a po polroku získava koncesiu na prevádzku živnosti na podkúvanie koní so sídlom v Turzovke – ústredí, živnostenský list na kováčsku činnosť mu bol vystavený 31.10.1934. V júli 1944 úspešne absolvoval v Martine 1. kurz autogénneho a elektrického zvarovania kovov. Vo svojej odbornosti sa neustále zdokonaľoval, čítal odborné časopisy a literatúru, neustále vymýšľal, prerábali, vylepšoval, bol tým, čo jeho spolubáčania nazývali „otvorená hlava“. Bol skromný a pracovitý, vyslúžil si prezývku „majster Fero“ a často vykonával prácu, ktorú iní nezvládli. Veľmi si želal mať následníka vo svojom remese, syna sa však nedočkal. S manželkou Máriou mali šesť dcér, ale ako on hovoril, „mä tri dcéry a tri dievčatá“ a neváhal do práce v dielni zapojiť aj ich. Neodmietal žiadnu prácu, mnohé jeho výrobky vydržali dodnes. Vyrábali poľnohospodárske náradie a svoju dielňu neopúšťal ani v chorobe. Pracoval statočne a aj umrieť chcel s kladivom v ruke, čo sa mu napokon aj splnilo...

(pokračovanie)

BLAHOŽELÁME

V tomto mesiaci oslavia okrúhle narodeniny členovia Spolku

JUDr. IVANA ARNOŠTOVÁ – DLHOPOLČEKOVÁ
Olomouc, ČR

Želáme im všetko najlepšie, najmä pevné zdravie a v ďalších rokoch veľa úspechov a rodinnej pohody. Aj touto cestou im ďakujeme za všetka, čo v prospech Spolku doteraz vykonali.

Ing. RUDOLF MASARIK
Turzovka

VLADIMÍR MINÁŘ
Ochodnica

Aktuálne informácie o činnosti nášho Spolku nájdete na webových stránkach www.spolokpriatelovturzovky.sk
Korešpondenciu zasielajte na e-mail: gajdicar@tmn.sk

PRIPOMÍNAME SI

V pondelok 6. júna uplynie 90 rokov od času, čo sa v susednej Dlhej nad Kysucou narodil vysokoškolský učiteľ, vedec,
prof. Ing. ALEXANDER HRIVÍK, CSc.

Jeho otcom bol Ignác Hrivík, matkou Anna, rodená Mešťanová. Manželka Jolana, inžinierka chémie, docentka na HTF SVŠT, mali dvoch synov, Alexander je lekár, Martin ekonomický inžinier. Od roku 1952 pôsobil ako vysokoškolský učiteľ na Katedre plastických látok a kaučuku, od 1965 bol docentom, od r. 1991 profesorom. Je autorom učebných textov, bol oponentom výskumných správ, dizertačných a doktorských prác, členom vysokoškolských vedeckých rád a predsedom polymérnej rady, venoval sa výskumu polymérnej chémie.

xxx

V pondelok 13. júna uplynie 120 rokov od času, keď v srbskom Erdeviku zomrel pedagóg a prekladateľ

FRANTIŠEK MACVEJDA.

Narodil sa 11.8.1860 v Turzovke, jeho otcom bol Jozef Macvejda, matkou Dorota, rodená Soviarová. Mal pedagogické vzdelanie, bol ženatý a mal deti. Do roku 1888 bol učiteľom v Bytči, potom v Smolinskom. Od roku 1890 bol učtovníkom Vzájomnej pomocnice v Petrovci, učiteľom v Malom Alvare a po konvertovaní na evanjelickú vieru aj prvým riadnym učiteľom v Erdeviku. Vynikol ako teoretik a praktík v pedagogike, bol autorom učebnice Čítanka malých, ktorou posunul vývoj slovenského slabikára – odstránil zastaraný spôsob mechanického čítania, názorné obrázky zameril na cvičenie akustickej a grafickej pamäti a obsah prispôbil mentálnej vyspelosti žiakov. V pedagogickej praxi ťahol dôraz na hru a pri cvičení reči a pamäti na využívanie ľudovej slovesnosti.

xxx

V tomto mesiaci uplynie 60 rokov od času, čo bývalý JŠS v Turzovke (dnes gymnázium) opustili po úspešnej maturite
prví abiturienti.

Ich mená a fotografie sú zachytené na prvom table, ktoré dodnes zdobí chodbu Gymnázia v Turzovke. Budova, v ktorej gymnázium sídli sa začala stavať ako meštianska škola pred 80. rokmi (25.7.1936)

xxx

V tomto mesiaci si pripomínáme aj 60 rokov od času, čo sa v Turzovke konal
prvý ohňostroj.

Uskutočnil sa popredstavení Armádného divadla Martin s hrou „Jánošík“, odohranom na improvizovanom pódiu z drevených sudov a fošni na miestnom ihrisku dňa 28.6.1956 za účasti 3 200 nadšených divákov. Zároveň si pripomínáme, že v tomto mesiaci uplynie tiež 60 rokov od času, čo sa v Turzovke začala stavať budova
Kultúrneho domu Rudolfa Jašíka.

POTEŠILO NÁS

...že Mesto Turzovka rozhodlo o tohtoročnom finančnom príspevku na podporu tradičného rebzárského plenára v Turzovke, vďaka ktorému budeme môcť jeho XI. ročník pod názvom DREVENÉ TAJOMSTVÁ usporiadať v dňoch 5. – 8. júla 2016.

VÝZVA

Po rokoch snáh sa napokon predsa len podaril zámer prevádzky mestského múzeja v Turzovke. Múzeum bude pre verejnosť otvorené počas turzovských hodov, v piatok 12. augusta 2016 po slávnostnom zasadaní Mestského zastupiteľstva. Bude sprístupnená prvá výstava prezentujúca to, čo sa dovtedy podarilo občanom a inštitúciám nazbierať. Aby bola výstava čo najhodnotnejšia a múzeum mohlo hrdlo reprezentovať nielen mesto, ale aj svoje okolie, prosíme a vyzývame občanov, aby pomohli budovať takto inštitúciu a v prípade, že vlastnia nejaký predmet kultúrnej hodnoty, aby ho darovali múzeu. Každého darcu bude múzeum evidovať a jeho meno bude s podakovaním zverejnené. Múzeum má záujem najmä o

Listinné dokumenty osobného a rodinného charakteru - rodné, krstné, sobánske a úmrtne listy, zmluvy, dohody, domové listy, vysvedčenia, osvedčenia, korešpondenciu, kroniky, preukazy totožnosti, legitimácie, pasy, oprávnenia, vojenské knižky, výučné listy, vodičské listy, povolenia, nariadenia, zákazy...
Fotografie a pohľadnice - pohľadnice a fotografie obcí, osôb a miestneho obyvateľstva, väčších či menších svetských i cirkevných stavieb, príležitostné fotografie (birmovky, svadby, pohreby, cirkevné procesie, cirkevné sviatky, rôzne obecné oslavy, športové a kultúrne podujatia, divadlo a pod.)
Knihy a literatúra - staré knihy, modlitebné knižky, obrázky, spevníky, kalendáre, noviny, časopisy, ročenky, slovníky, vstupenky, cestovné listky, programy, zápisčky...
Predmety z textilu - súčasti ľudového odevu, šatky, výšivky, ozdoby, doplnky...
Hospodárske náradie, kuchynské náčinie, remeselnícke náčinia a potreby, ľudový odev (aj jeho časti), rôzne zbierky (mince, odznaky...), sklo, keramika...
Ostatné drobné predmety a pamiatky dokumentujúce spôsob života, bývania, práce, odpočinku, zábavy...

Občania, ktorí chcú predmety uvedené v tejto výzve darovať múzeu, môžu ich priniesť do miestnosti vedľa priestorov bývalej pošty, v ktorých bude stála expozícia múzeja. Predmety od nich prevezme poverený pracovník, ktorý bude vyhotovovať aj darovacie zmluvy
každú stredu v čase od 8.00 do 17.00 hod.

VŠETKÝM DARCOM VOPRED SRDČNE DĀKUJEME

Mesto Turzovka, Kultúrne a spoločenské stredisko Turzovka

a občianske združenia TERRA KISUCENSIS a SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY